

Schilderij-tentoonstelling Princessehof.

Toevalligerwijze exposeert de Maatschappij van Schilder- en Teekenkunst direct achter elkaar schilderijen van twee oud-stadgenooten en in een bepaald opzicht althans ook geestverwanten. Eerst hebben wij het werk van Dirk de Vries Lam gehad, nu is dat van Douwe Komter aan de beurt.

Evenzeer als ik de eerste bij het Leeuwarder publiek heb ingeleid, wil ik een inleidende beschouwing aan Douwe Komter wijden.

Ik zei, dat deze beide schilders in één bepaald opzicht althans geestverwanten waren. Ik bedoel hiermee, dat beiden zich niet aan de schilderkunst gewijd hebben als een vak, een beroep, maar beiden de schilderkunst alleen hebben beoefend voor eigen genot en in hun vrijen tijd. Beiden hebben gedurende een groot deel van hun leven een wel is waar verwant doch toch een geheel ander vak beoefend, de eerste als docent, de tweede als kunsthandelaar en beiden kunnen, nu ze hun oude vak, hun beroep, den rug hebben toegekeerd, zich aan hunne oude liefde, de schilderkunst wijden zoo veel en zoo weinig als ze daarin zelf genoeg scheppen.

Deze overeenstemmende omstandigheden zullen bij beiden zeer zeker invloed op hun schilderen hebben gehad. 't Is echter niet mijn bedoeling om hier over het werk van deze beide schilders te spreken. Ik bedoel hier alleen te geven een inleiding van den persoon.

Douwe Komter werd in 1871 te Leeuwarden geboren. Hij herinnert zich nog even goed als wij andere oud-Leeuwarders, die in de zeventiger jaren van de vorige eeuw zijn geboren, de bewaarschool en onder de deskundige leiding van mejuffrouw Hutchinson of, zoals wij meer dialectisch juist zeiden, „juf Hutsjeson” of meer joviaal „juf Hutsemuts”.

Na de bewaarschool kwam hij bij het toen onder de Leeuwarder schooljeugd beroemde schoolhoofd Rooker die zijn staf zwaaide in de aan de Schoolstraat gelegen school, die toen nog aan de achterzijde begrensd werd door den hoogen, met een grooten windmolen bekroonden dwinger, voor de toenmalige schooljongens een veel mooier en interessanter speelplaats dan de met grauwgrijze asfalttegels bekleedde en met een draadwerk-hek omgeven, tegen alle schoonheids-eischen indruisende schoolpleinen van tegenwoordig.

De andere helft van de Leeuwarder jongens, die voor „de H.B.S. of het gym” werden opgeleid, was toen onder de hoede gesteld van den schoolmonarch „de Ruiters”, die zijn zetel had in de Sint Anthonystraat en onder de „bent-namen van de Rookers en de de Ruiters” hebben wij met elkaar vooral wanneer er een pak sneeuw gevallen was, dikwijls hevige veldslagen geleverd.

Op de H.B.S. bleek Douwe al spoedig meer lust te hebben voor teekenen dan voor algebra, wiskennis en andere min of meer geleerde vakken en legde hij na een jaar voorbereidende studie onder de voortreffelijke leiding van den teekenleeraar Bubberman dan ook tegelijkertijd het examen voor de in het Rijksmuseum gevestigde normaalschool voor teekenenonderwijs en voor een kunstnijverheidsschool af.

Het is zeker — gezien zijn latere loopbaan — niet verwonderlijk geweest, dat de laatste inrichting verkozen werd. Na het eindexamen aan de Kunstnijverheidsschool volgde Komter nog eerst de academie te Brussel en vervolgens die te Amsterdam, waar toen professor Allebé de onvergetelijke leider was, om zich vervolgens te Gorssel, Elspeek, Brabant, in het Gooi en te Amsterdam te wijden aan het schilderen van het landschap.

In 1906 kwam toen op min of meer toevallige wijze een nieuwe richting in zijn leven.

Hij kwam toen in aanraking met den kunsthandelaar Preyer, bij wien hij twee jaar werkzaam was en waar hij het vak van kunsthandelaar leerde.

Na die twee jaar vestigde hij zich te Amsterdam en tot 1926 is zijn kunsthandel op het Rokin een veelgezocht centrum geweest voor vele kunstliefheb[b]ers en verzamelaars.

Naast oud-Hollandsche schilderijen en Middeleeuwsche kunstnijverheid was de Oostersche kunst, die reeds op de kunstnijverheidsschool zijn groote bewondering had getrokken, zijn specialiteit en hij heeft in dat vak dan ook vele successen te boeken gehad.

Het was de tijd, dat er in het Oosten veel gegraven en naar de Europeesche kunstmarkten verzonden werd en dat wij op dat gebied niet alleen te Londen en Parijs interessante vondsten op de markt zagen verschijnen, doch er ook te Amsterdam een deel van te zien kregen. Dit laatste voorrecht hadden wij voornamelijk aan den kunsthandel van Douwe Komter te danken.

Egyptische, Syrische, Mesopotamische, Indische, Indonesische, Chineesche, Koreaansche, Japansche kunst vond men in zijn kunsthandel soms in uitgelezen exemplaren en naast de Hollandsche Musea op het gebied der Oostersche kunstnijverheid en ethnographie behoorden vele Duitsche, Fransche, Engelsche en Deensche staats- en particuliere musea tot zijne geregelde afnemers.

Bij een bezoek aan den kunsthandel van Douwe Komter kon men altijd wat nieuws zien en nieuws leeren, hetzij het dan Egyptische grafvondsten, Syrisch-Romeinsch glaswerk, Hindoe-beeldhouwerk, Chineesche of Koreaansche ceramiek, Japansche lakwerken of wat ook niet anders aan kostelijks uit het Oosten betrof. Want juist in een kunsthandel, waar men niet als in een museum door glazen wanden van de voorwerpen gescheiden blijft, maar waar men deze in de hand kan nemen, ze mag betasten en ze ook aan onder- en achterkanten aan een onderzoek onder de loupe mag onderwerpen, leert men nog veel meer dan in een museum de kunstvoorwerpen zelf kennen. Uit boeken en afbeeldingen kan men vele theoretische wijsheid opdoen, doch de practische kennis der voorwerpen verkrijgt men alleen door deze zelf te beschouwen en te betasten, niet alleen van voren, doch evengoed van achteren.

En daarvoor biedt een door goede kennis geleide en betrouwbare kunsthandel zeker wel een van de beste gelegenheden. Dat Douwe Komter's kunsthandel in zijn tijd te Amsterdam de beste studiegelegenheid voor liefhebbers van Oostersche kunst bood, een gelegenheid, die, jammer genoeg, bij de opheffing van zijn zaak teniet is gegaan, is zeker te danken aan de aesthetische waardeering waarmee de kunsthandelaar zijn vak wist te drijven.

Bij de inrichting van het Princessehof in 1917 als Museum van Oostersche Kunst liet Komter zich ook niet onbetuigd en schonk hij een Japansch lakscherm en een Chinesche kakemono aan dit Museum.

Ook op het gebied van de Chineesche beeldhouwkunst en de Chineesche ceramiek zijn er in het Princessehof uit zijn kunsthandel afkomstige stalen, die behooren tot het beste op dat gebied.

Na zijn kunsthandel te hebben opgegeven in 1926 is Komter in Laren blijven wonen, waar hij is bestuurslid van de Vereeniging van Beeldende Kunstenaars Laren — Blaricum.

Hij vertelde mij, dat hij aan den omgang met den aestheticus H.P. Bremmer in zijn tegenwoordige schildersperiode veel te danken heeft gehad. Vele stillevens uit dezen lateren tijd zijn door Bremmer afgebeeld in diens tijdschrift Beeldende Kunst.

Over het schilderwerk van Komter zal ik geen oordeel uitspreken; wie daarin belang stelt ga naar de zaaltjes van de Maatschappij van Schilder- en Teekenkunst in het Princessehof, waar het gedurende 14 dagen de wanden zal sieren.

NANNE OTTEMA.

Leeuwarder Courant
30-11-1935